

VĚTRNÍK

Ročník LVI.

Pátek 10. října 2025

Druhá mimořádná příloha

DIVADLO KRAKONOŠ 100KRÁT JINAK

Výstava k výročí 100 let budovy divadla Krakonoš

Myšlenka na stavbu vlastní divadelní budovy provázela vysoký ochotnický spolek již od sklonku 19. století. Jasnější obrysy nabrala roku 1904, kdy na návrh Bohuše Josífků došlo k založení sbírky „Fond ve prospěch postavení vlastního divadla“. Prostředky ve fondu pomalu, ale jistě rostly, až konečně roku 1925 byly na pozemku darovaném obcí stanoveny základní rozměry divadla. 3. dubna 1925 správní a stavební výbor otevíral ofertky třech stavitelů a po dlouhém smlouvání se rozhodlo, že stavba bude zadána členu spolku, staviteli Josefu Jandovi, za 368 000,- Kč, což valná hromada členstva jednohlasně schválila.

Slavnostní položení základního kamene se uskutečnilo 31. května 1925 a po necelých pěti měsících, dne 25. října 1925, byla zbrusu nová divadelní budova slavnostně otevřena. První premiérou se stalo loutkové představení *Oldřich a Božena* v novém loutkovém sále; na velkém sále se ještě téhož dne odehrála za improvizovaných podmínek historická hra *Paní mincmistrová*.

Navzdory veřejné sbírce se spolek stavbou značně zadlužil a vyrovnání dluhu za pomoci příspěvků zakládajících členů i Ministerstva školství a osvěty si vyžádalo dalších 19 let.

Roku 1951 přišel divadelní spolek o svou volnost i majetek a správa budovy připadla Osvětové besedě. Přesto se členové spolku o budovu nadále starali. V padesátých letech bylo ve velkém sále zbudováno orchestřiště a budova byla vybavena ústředním topením. V roce 1962 se sem přesunulo i kino.

Zlom přišel na přelomu 60. a 70. let, kdy budova přestávala prostorově vyhovovat zvyšujícímu se zájmu o kulturní akce. Tehdy vznikl první projekt na přestavbu divadla. Nejvýznamnější podnět pro úvahy o rozšíření divadelní budovy však představovalo přesunutí Národní přehlídky venkovských a zemědělských divadelních souborů do Vysokého roku 1971. Následoval další projekt, ale veškeré úsilí ztroskotalo na otázce financí.

Další pokusy o celkovou přestavbu či přístavbu se objevily v druhé polovině 80. let. Ty už usilovaly o přeměnu divadla na plnohodnotný kulturní dům, avšak stejně jako předchozí snahy narazily na nedostatek finančních prostředků a vzaly nadobro za své se změnou politického režimu.

V roce 1991 se budova dostala opět do vlastnictví Divadelního spolku Krakonoš (DSK). V průběhu let byly prováděny dílčí rekonstrukce: kompletní oprava

fasády, výměna oken a vchodových dveří, nové oplechování části střechy, výměna starého parního kotle za plynové topení, napojení na kanalizaci, klimatizace sálu atd. Ty byly financovány jak z výnosů spolkové činnosti, tak i veřejných sbírek, darů soukromníků a státních i krajských dotací. Fotografie z těchto prací si můžete prohlédnout na schodišti z přízemí k malému sálu.

Většina dokumentů, z nichž výstava ke 100 letům divadelní budovy čerpá, byla do vlastnictví DSK předána po roce 1989 z MěNV, a to mnohdy v nekompletním stavu. Při tvorbě výstavy jsme se snažili co nejvěrněji rekonstruovat příběh stavby i možných pozdějších podob budovy, ať už s použitím písemných zdrojů, nebo na základě vyprávění pamětníků. Vzhledem k mezerovitosti dostupných pramenů jsme si však vědomi, že v této historii zůstává řada neobjasněných momentů a že některé naše závěry mohou být nepřesné. Proto pokud máte jakékoliv vzpomínky či připomínky, které by mohly slepá místa osvětlit nebo věci uvést na pravou míru, sdělte nám je prosím na ondrej.vaverka@ds-krakonos.cz.

Výstavu připravili Ondra Vaverka a Magda Králová

V plném rozsahu si ji můžete prohlédnout na půdičce divadla.

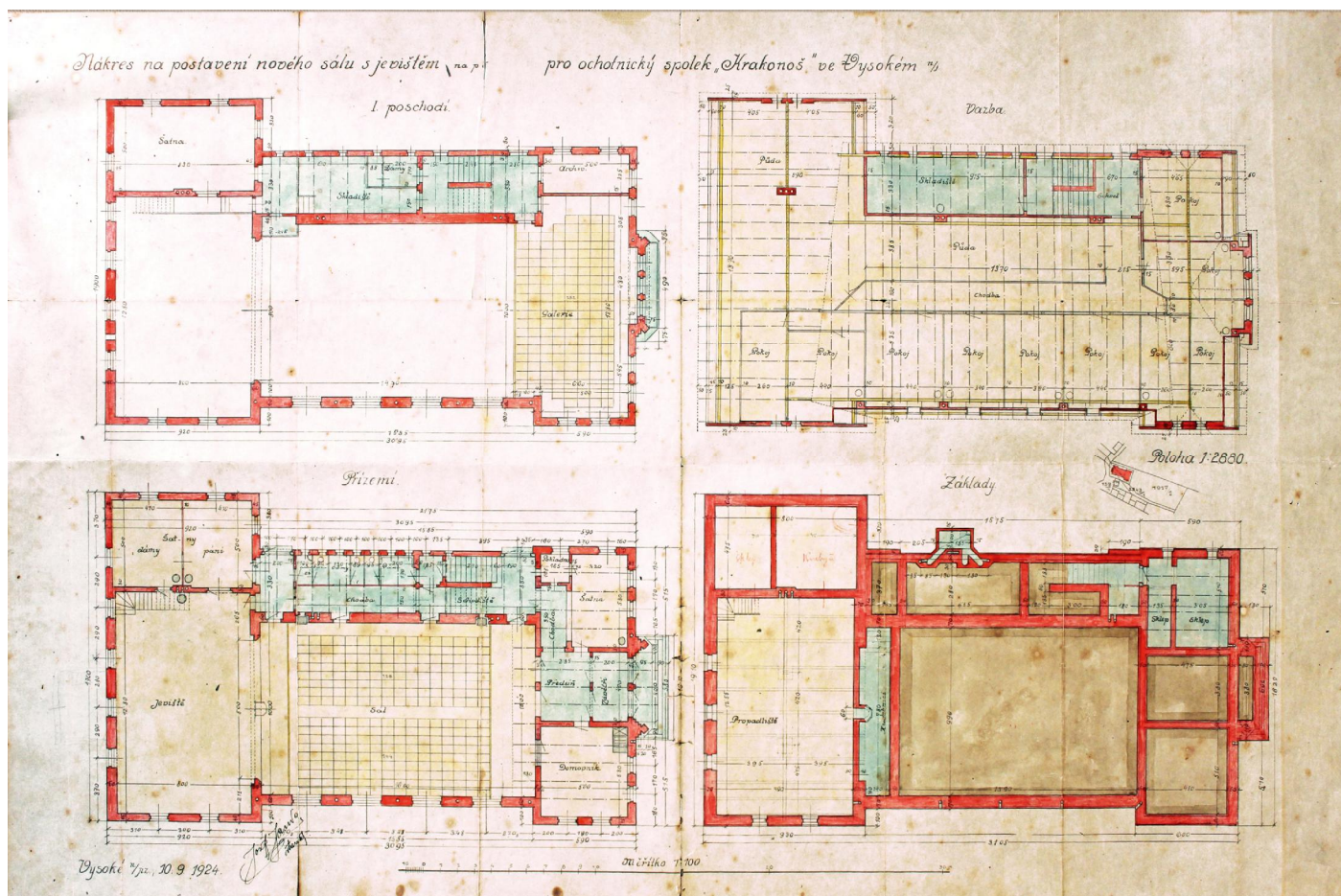
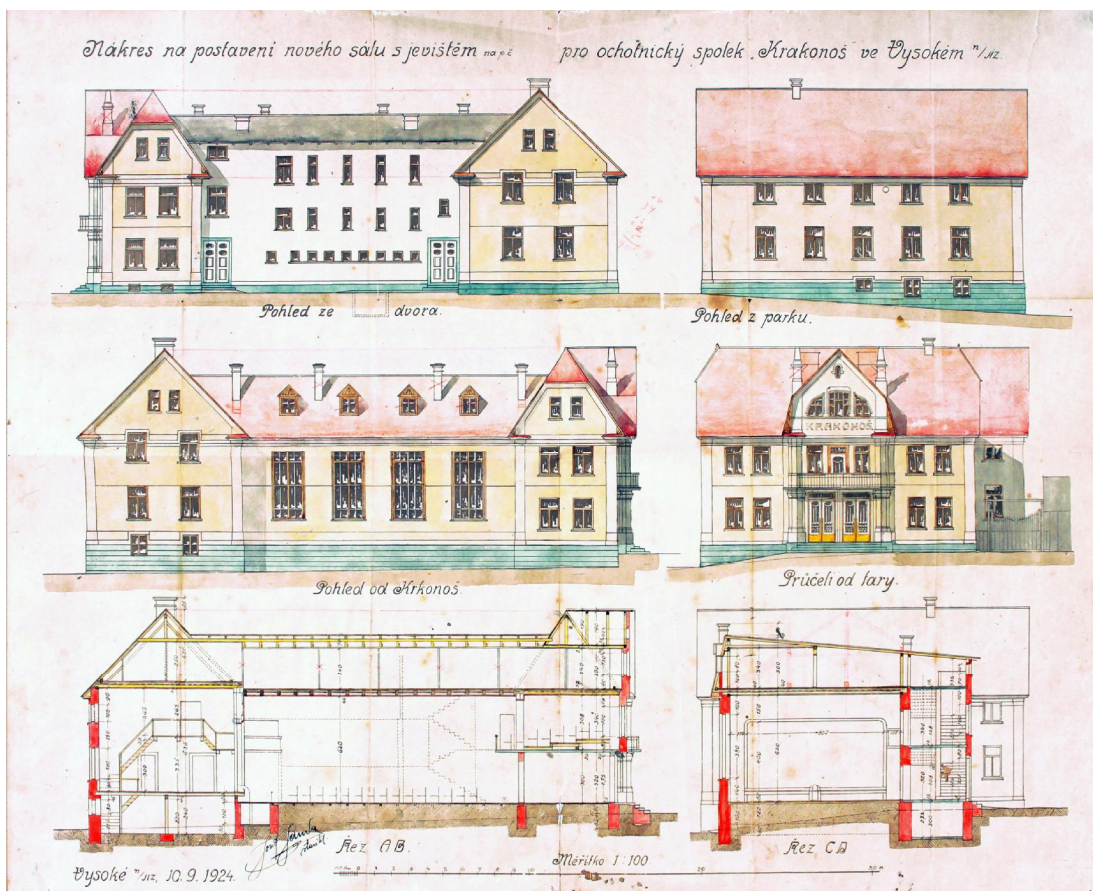
1924 – Josef Janda

Jako první představujeme již v úvodu zmíněný a nakonec roku 1925 realizovaný návrh vysokého stavitele Josefa Jandy.

Pozornému pohledu jistě neunikne několik detailů, kterými se návrh liší od konečné stavby. Střechu středního traktu zdobí hned několik vikýřů a komínů a nad průčelím se vypínají dva ozdobné sloupky. Další větší odlišností je zcela jiný, asymetrický tvar krovu, který byl později slabě překreslen do realizovaného stavu. Původní návrh dále umožňoval, aby do podkroví bylo začleněno i několik obytných pokojů. Největším rozdílem je však zcela chybějící malý sál a loutková scéna, které jsou zde uváděny jako galerie (tj. balkon) velkého sálu.

Délka budovy je 31,05 m a šířka 19,1 m. Rozměry můžete srovnat s druhým, na užitnou plo-

chu menším návrhem z 20. let a posledním, zdaleka nejrozsáhleji pojatým návrhem z roku 1989.

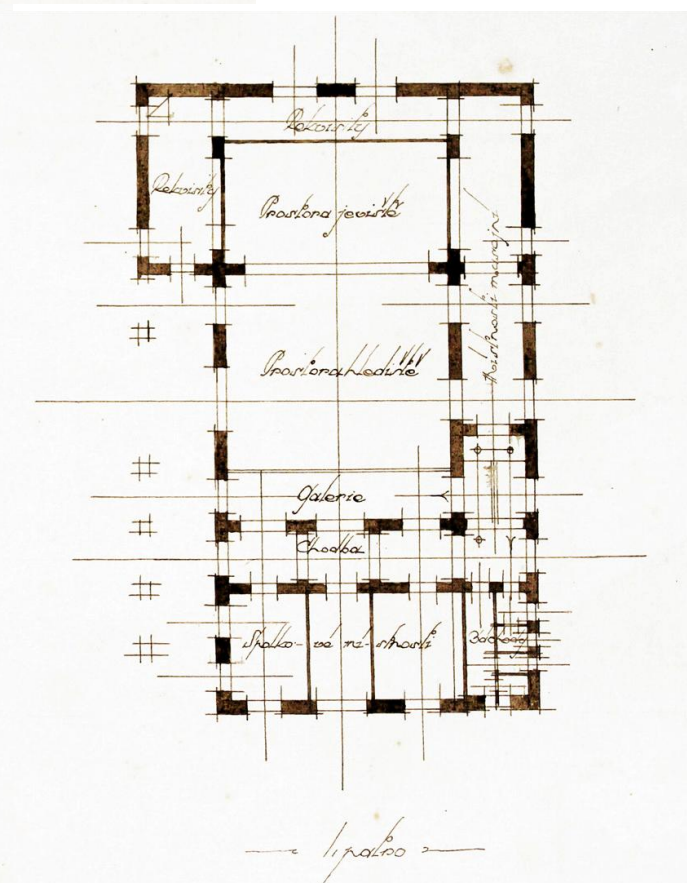
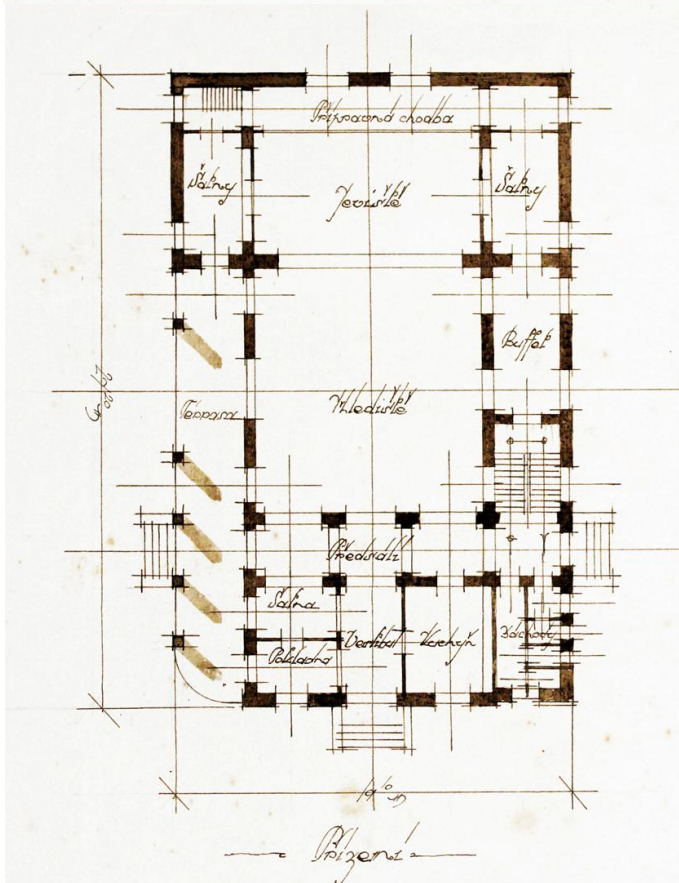
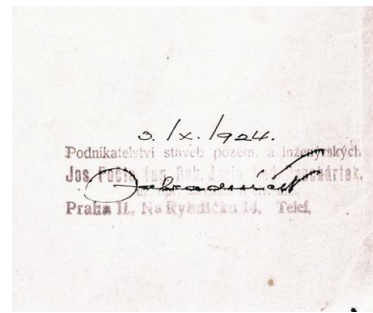
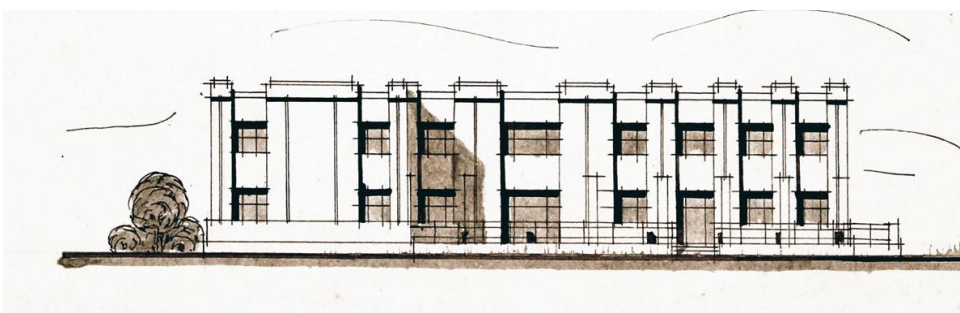
1924 – Josef Počta

Druhý dochovaný projekt pochází z dílny pražské architektonické kanceláře Josefa Počty, Bohumila Jerie a Ladislava Panchártka. Jednopatrová funkcionalistická budova s plochou stře-

chou obsahuje pouze jeden centrální sál. Jako první rozvíjí myšlenku terasy s výhledem na hory na severní straně budovy. Zajímavostí jsou místnosti v patře vyčleněné pro muzejní účely.

Rozměry navrhované budovy i s terasou jsou 27,2 m x 19,1 m.

Podle jednatelské knihy spolku existoval ještě třetí, nedochovaný návrh.

1970 – Ing. Jaroslav Pavlů

První úvahy o rozšíření divadelní budovy se objevily s její rostoucí vytížeností v éře uvádění operet na konci 60. let (např. *Na tý louce zelený* s 21 reprízami).

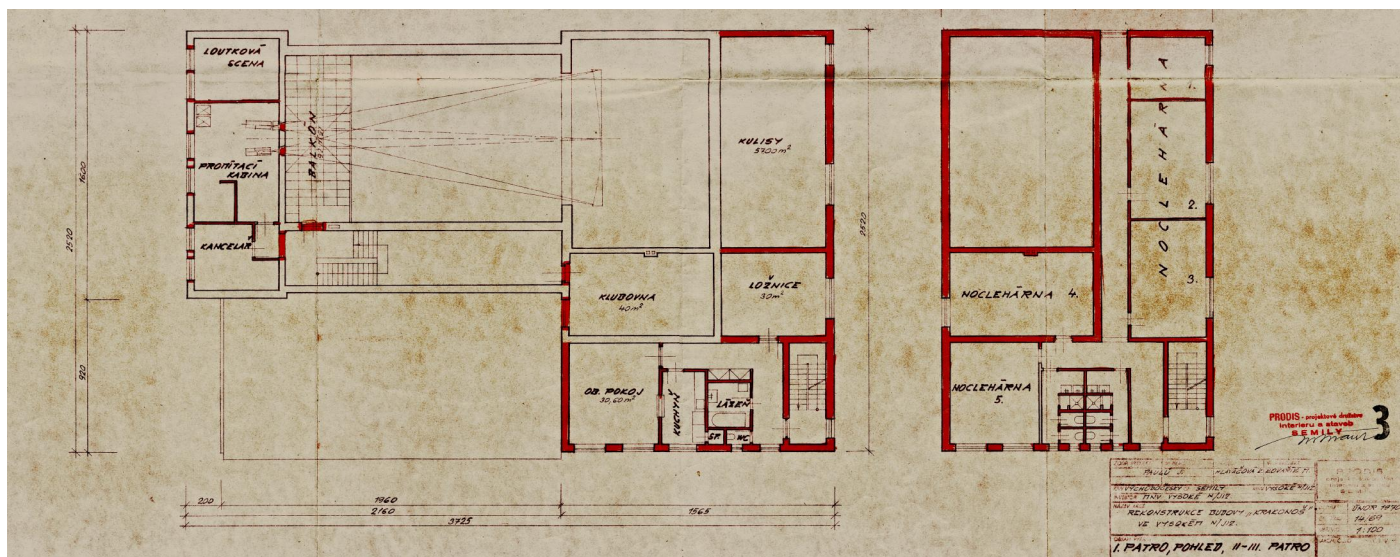
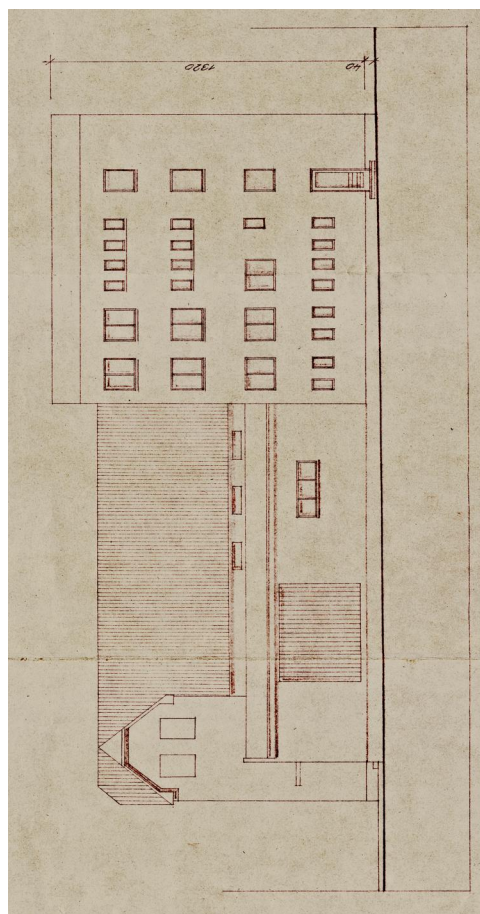
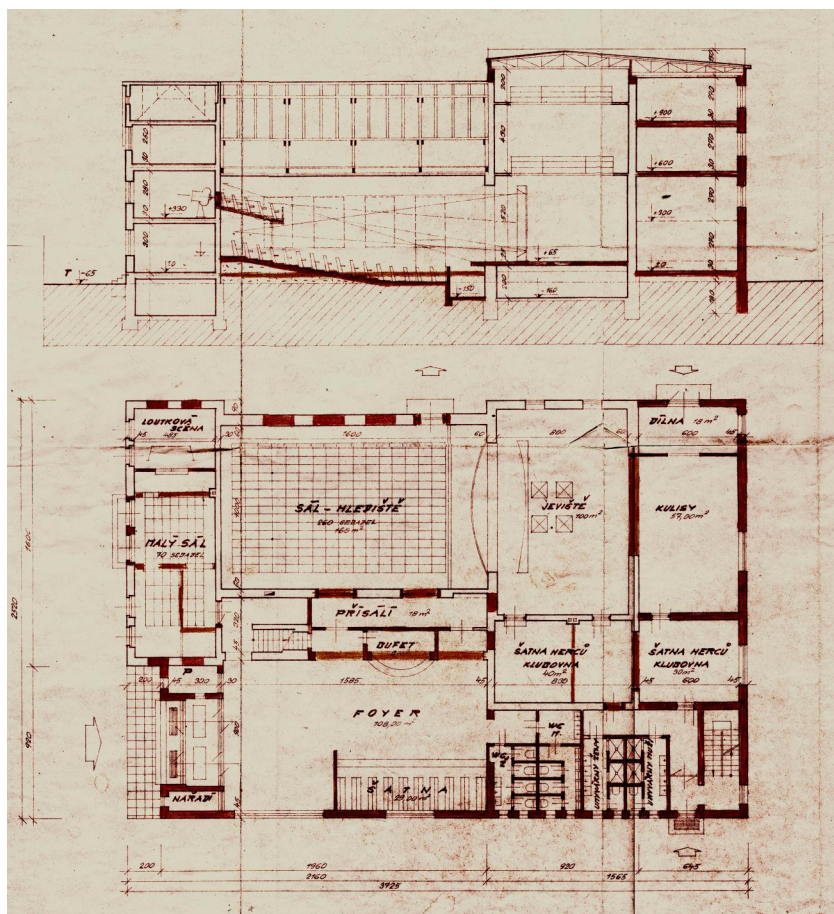
Již tento první návrh přestavby, jehož autorem je Ing. Jaroslav Pavlů, počítá stejně jako většina následujících s umístěním obou stávajících sálů v přízemí. Loutková scéna s malým sálem je dokonce přesunuta do prostor stávajícího hlavního vchodu, divácké šatny a klubovny. Nový hlavní

vchod s velkým foyer a šatnou se nachází v přízemní přístavbě orientované směrem k hasičně.

Jako první z návrhů také řeší dodnes neuspokojenou potřebu zvýšení jeviště velkého sálu a zbudování plnohodnotného provaziště. Jeho součástí je i permanentní elevace velkého sálu, která by však bránila jeho využití k jiným účelům než jako divadla a kina.

Hlavní část přístavby je situována směrem do parku za jeviště a obsahuje sklad kulís, dílnu

a šatnu herců. Směrem za hasičnu jsou pak přidána nová sociální zařízení. První patro této přístavby tvoří byt domovníka a další dvě patra slouží jako noclehárny. Ubytovací prostory, které vlastně navazují na myšlenku rozpracovanou již v původním návrhu J. Jandy, měly přinášet Osvětové besedy při MNV, která budovu spravovala, finanční prostředky na její provoz.

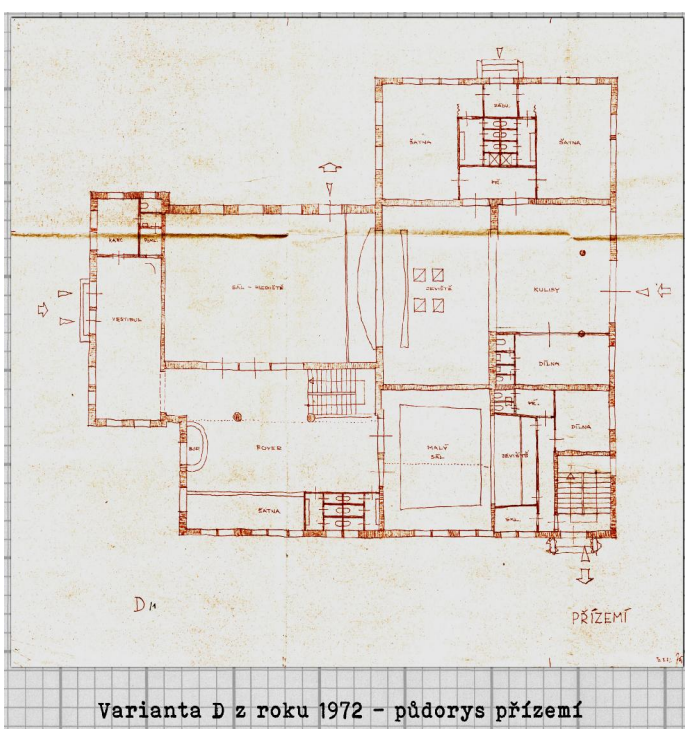
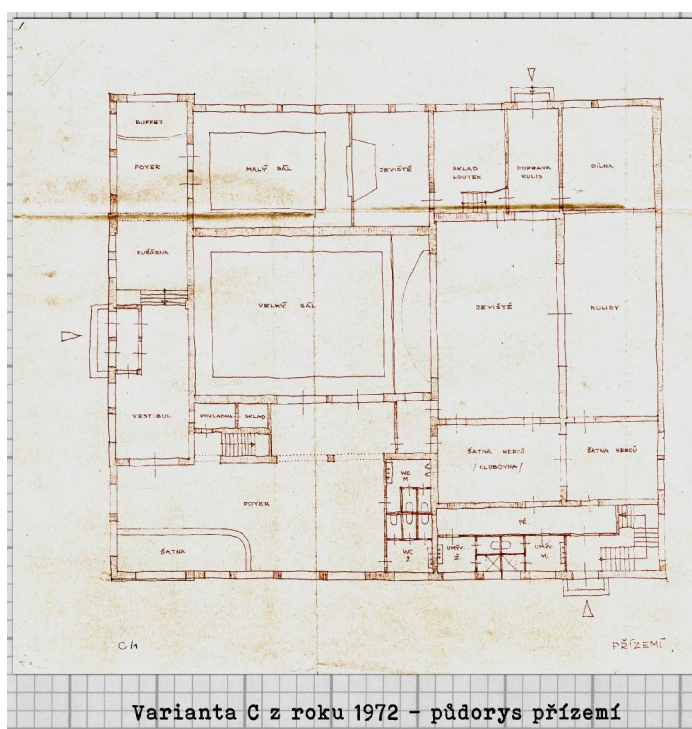
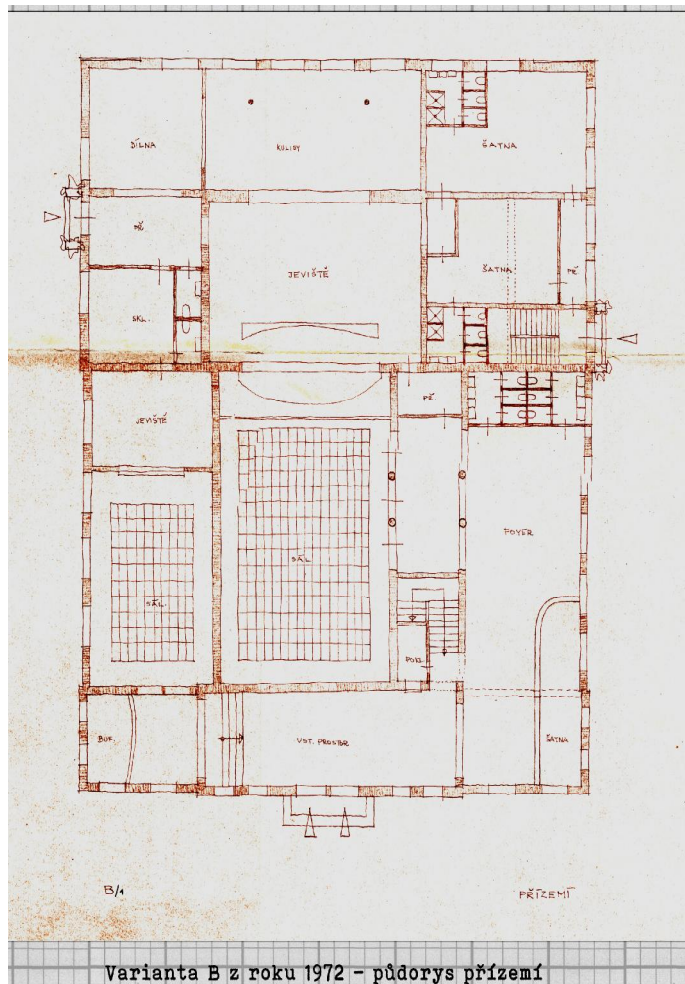
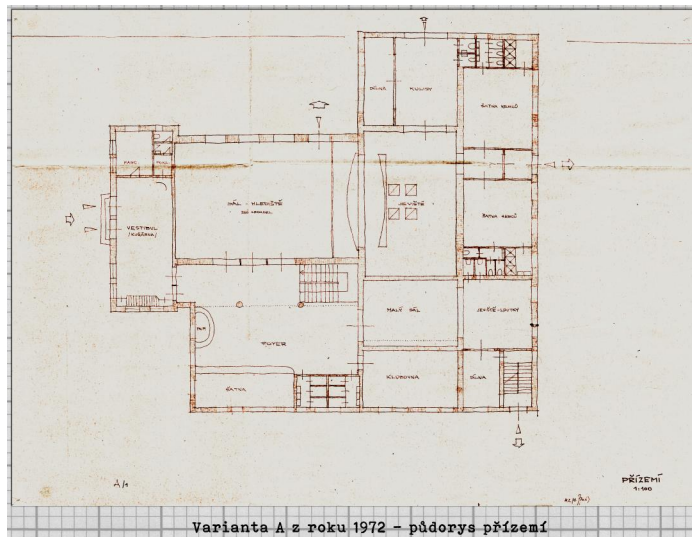
1972

S rokem 1971 se Vysoké stává dějištěm Národní přehlídky venkovských a zemědělských divadelních souborů. Do následujícího roku jsou datovány čtyři varianty rozšíření divadelní budovy, které

konceptně vycházejí z projektu z roku 1970, ale jsou prostorově ambicióznější. Podpis autora těchto návrhů je nečitelný.

Kromě řešení vnitřních dispozic se varianty liší celkovým půdorysem a směrem rozšíření. Oba

sály se však vždy nacházejí v přízemí a velký sál disponuje vysokým provazistěm. Všechny varianty rovněž počítají s ubytovnou v patře.

1986 – Ing. arch. Jan Pavlíček

V polovině 80. let se začaly pod záštitou Státního statku rodit další plány na přestavbu divadla, jejichž cílem bylo zbudovat ve Vysokém rozsáhlé víceúčelové kulturní zařízení. Středobodem všech návrhů z 80. let je nový velkokapacitní sál sloužící i jako kino. Vypracováním projektu byl roku 1984 pověřen ing. arch. Jan Pavlíček z podniku VOD Koooperativa Uhlířské Janovice.

Zřejmě v souvislosti s přípravami tohoto projektu vznikl v tomto roce zákres současného stavu divadla, pod nímž je podepsán Ing. Josef Hejral. Jan Pavlíček vytvořil o dva roky později zákres podrobnější a zároveň s ním i zprávu o stavebně-technickém stavu budovy. Současně probíhal i výškopisný a polohopisný průzkum okolních pozemků, zejména v oblasti parku a Farské louky, kam se budova měla rozšiřovat.

Jan Pavlíček předložil několik návrhů, z nichž detailně byly rozpracovány dva, jeden rozšiřující stávající budovu, a druhý, který počítal s novou, samostatně stojící budovou na Farské louce (tzv.

varianta Dvojče). Vítězným se stal první z nich, nicméně na konci roku 1986 byl celý projekt zastaven z rozhodnutí ÚÚP Vrchlabí URA. Kromě plánů a několika úředních dokumentů se z této éry dochovaly i tři trojrozměrné modely.

Variantu Dvojče tvoří pouze přízemní budova se zvýšeným asymetrickým krovem. Interiéru dominuje nový velký sál s lichoběžníkovým hledištěm s elevací a kapacitou 400 míst. Za velkým sálem se nachází malá loutková scéna s kapacitou 90 diváků.

Výrazným prvkem severní strany je velká terasa s výhledem na hory.

S původní budovou je Dvojče spojeno krytým chodníkem. Změny ve funkčnosti původní budovy dochované plány neřeší, pouze přidávají menší přístavbu směrem do parku obsahující kotelnu pro vytápění nové budovy a ubytovnu.

Vítěznou variantu,

kteřá měla být dále rozpracována, představuje třípatrová přístavba směrem do parku, za hasičnu a na Farskou louku. Jako jeden z hlavních kladů tohoto řešení byla prezentována možnost rozčlenit výstavbu do čtyř samostatných fází:

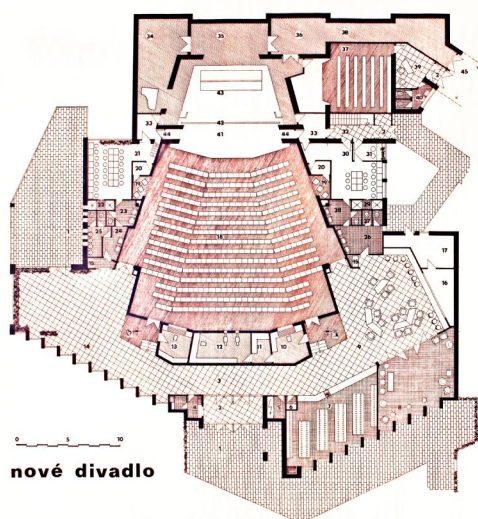
První fáze zahrnuje především rozšíření původní budovy o přístavbu směrem na Farskou louku. V jejím suterénu je umístěna loutková scéna s kapacitou 110 míst.

Druhá fáze rozšiřuje budovu směrem do parku a za hasičnu a obsahuje byt domovníka a noclehárnu.

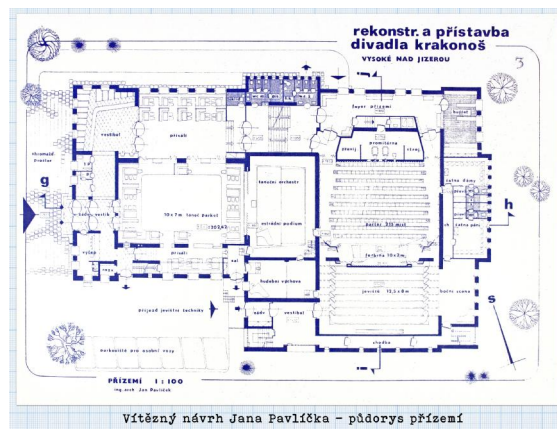
Třetí, nejrozsáhlejší fázi tvoří nový divadelní sál s velkým balkonem a celkem 335 místy.

Čtvrtá fáze přidává dále za nový sál plnohodnotnou ubytovnu.

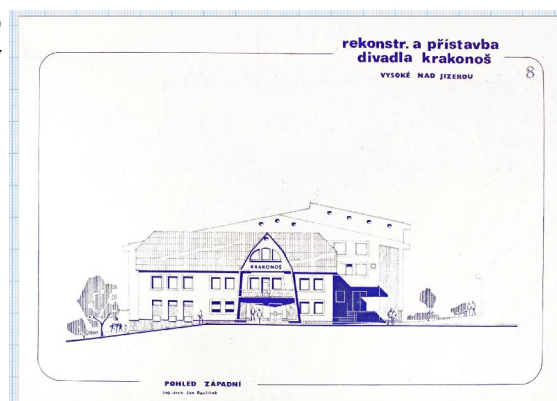
S velkým sálem původní budovy se v rámci tohoto návrhu počítá jako se sálem tanečním a původní malý sál a loutková scéna v patře se měly proměnit na část prostor určených k občerstvení.

Varianta Dvojče - půdorys

Vítězný návrh Jana Pavlíčka - půdorys přízemí

Vítězný návrh Jana Pavlíčka - pohled od západu (průčelí od kostela)

Varianta Dvojče - pohled od západu (od řady)

1988–1989 – ak. arch. Karl Rulík a Ing. Dalibor Štys

Myšlenka na rozšíření divadelní budovy však nebyla ani po zamítnutí Pavlíčkova projektu opuštěna a v letech 1988 a 1989 vznikly z iniciativy MěNV dva projekty ak. arch. Karla Rulíka z královéhradeckého Stavoprojektu.

Projekt z roku 1988

Navrhovaná přístavba zachová výšku stávající budovy, s výjimkou výrazně zvýšeného prostoru jeviště nového sálu. Jeho kapacita je 300 míst a oproti dřívějším projektům se zde objevuje amfiteátrový půdorys hlediště. Osa sálu je prodloužením stávající budovy. Obdobně jako u Pavlíčkova vítězného projektu je loutkový sál o kapacitě 100 míst umístěný v suterénu přístavby orientované směrem na Farskou louku.

Původní velký sál je využit jako víceúčelový prostor. Projekt také pokračuje v myšlence zbudování terasy s výhledem na hory.

Zřejmě v souvislosti s tímto návrhem byl Ing. Daliborem Štyssem z Projektové a Inženýrské organizace MK ČSR vypracován

Akad. arch. K. Rulík

i podrobný plán nového sálu včetně všech technických řešení a šest návrhů různých využití původního velkého sálu (např. i pro sportovní využití, módní přehlídky, či výstavy).

Projekt z roku 1989

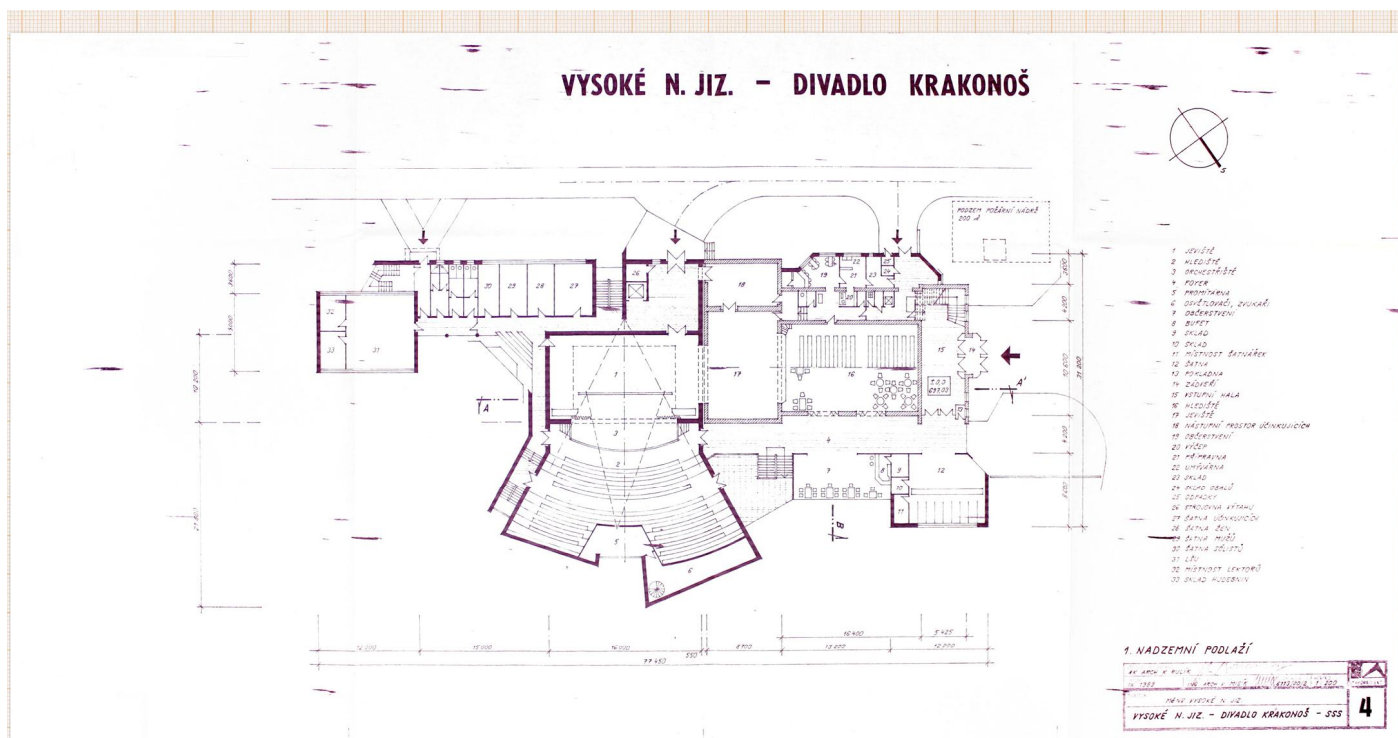
Pod posledním dochovaným návrhem je rovněž podepsán Karel Rulík. S celkovými rozměry 77,45 x 31,2 m se jedná o nejvel-

korysejší pojetí přestavby. Opět jde o budovu víceméně zachovávající původní výšku, ale i zde se nad novým jevištěm vypíná vysoká věž provaziště. Nový sál, jehož dispozice je podobná předchozímu návrhu, je na rozdíl od dřívějšího řešení kolmý na osu budovy a vybíhá hluboko do prostoru Farské louky.

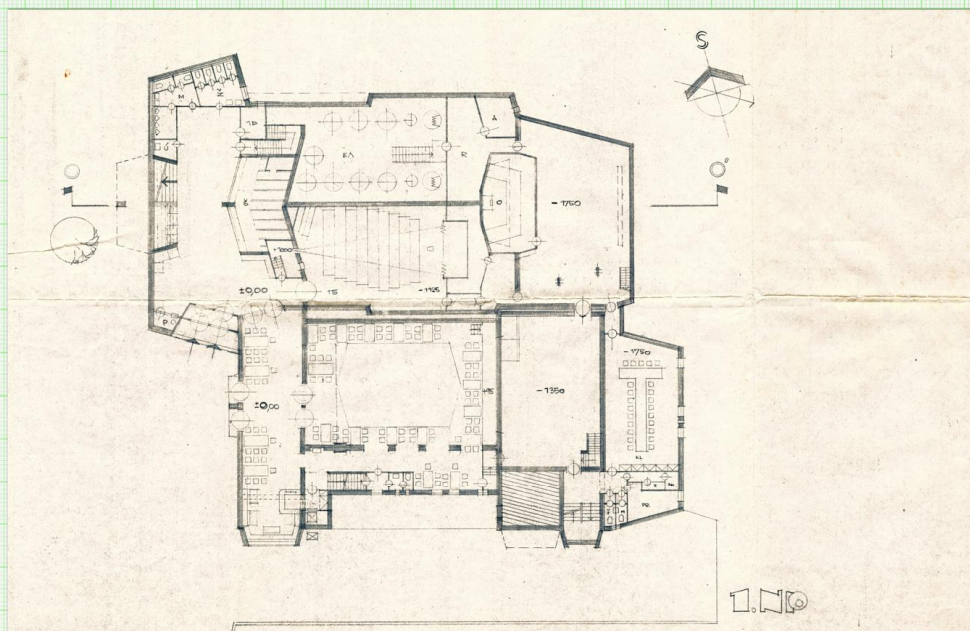
Ještě hlouběji směrem do parku, až na úroveň altánku, vybíhá zadní přístavba obsahující mimo jiné i prostory LŠU.

Loutkový sál je tentokrát netypicky umístěn v suterénu přímo pod hledištěm nového sálu.

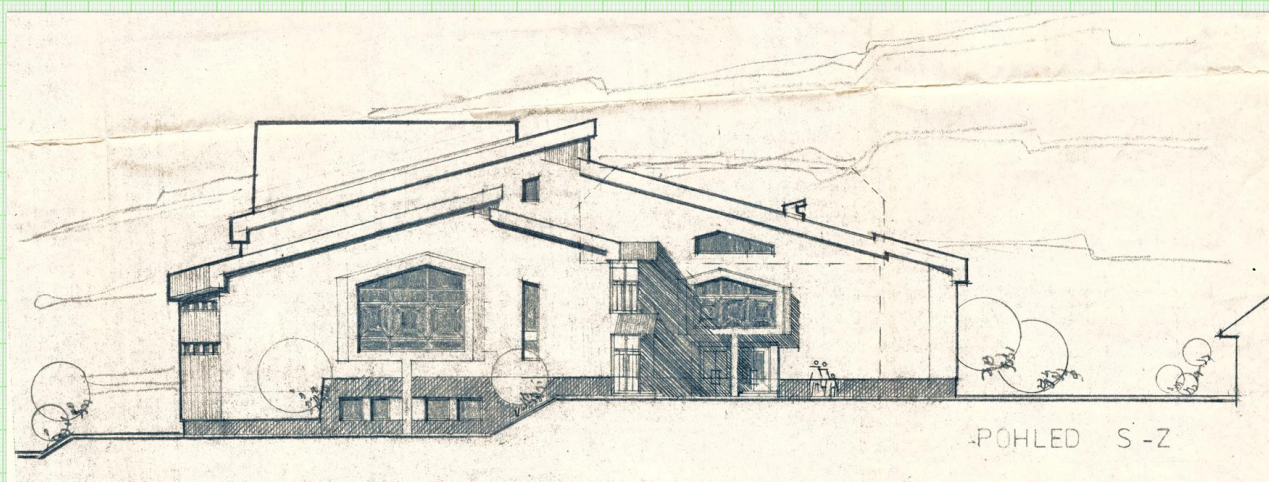
Myšlenkám na čím dál ambicióznější a finančně náročnější přestavbu budovy učinila na konci roku 1989 definitivně přítrž Sametová revoluce. Zda to nakonec bylo dobře, či ne, posuďte sami při procházkách zákoutími divadla Krakonoš. Jedno však víme jistě: Ač snad oproti některým zde vystaveným plánům malá, přece jen je budova divadla už 34 let opět naše. S ní jsme už 100 let

Návrh Karla Rulíka z roku 1989 – půdorys přízemí

Návrh bez vnočení a autora (snad Jan Pavlíček) - půdorys přízemí

Návrh bez vnočení a autora (snad Jan Pavlíček) - průčelí

Záhady

Nakonec jsme si nechali dva návrhy, jejichž autor ani rok vzniku není znám. Nedochovala se ani žádná vedlejší dokumentace.

Jde o přestavby mnohem radikálnější než ostatní návrhy. Jednalo by se o kompletní obestavění budovy, která by se tak v přístavbách zcela ztratila. Že máme opravdu co do činění s projekty přestavby Krakonoše, lze usuzovat jednak z podobnosti terénního uspořádání a u prvního návrhu i ze spodní části půdorysu.

První návrh počítá s přístavbou velkého sálu směrem na Farskou louku a konferenční místnosti nebo klubovny směrem do parku. Zajímavostí je, že ani v jednom z podlaží se nepočítá s loutkovou scénou; nejspíše se měla nacházet v suterénu pod novou přístavbou, jako je tomu na několika jiných návrzích. Rub plánu nese přípisek tužkou „Dopis Ing. arch. Pavlíček“, snad se tedy může jednat o další návrh tohoto architekta.

Druhý návrh zcela postrádá jakékoliv indicie k rozluštění autorství. Jediným vodítkem může být jistá podobnost s jedním z trojrozměrných modelů Jana Pavlíčka, z něhož se ovšem zachovalo pouze torzo. Pro účely identifikace jsme návrh pracovníě nazvali „oválné balkony“, které fungují jako jediný výraznější prvek jinak téměř výhradně pravoúhlé budovy.

Větrník, zpravodaj 56. ročníku Krakonošova divadelního podzimu – Národní přehlídky venkovských divadelních souborů. Vydává Občanské sdružení Větrov. Redakce Jana Fričová, Lukáš Frydrych, technické zpracování Josef Hejral, fotografie Ivo Mičkal, korektury Magda Králová. Tisk povolen MK ČR E 22952.